

Posudek na diplomovou práci Julie Garoněnkové „Аллюзия – корона постмодернизма, или Аллюзия в избранных произведениях современных русских авторов“

O postmodernismu toho již bylo napsáno mnoho. Ve snaze co nejpřesněji vymezit tento zásadní pojem novodobé kultury či přesněji civilizace nejen literární vědci formulují jeho definice, provádějí klasifikace, analyzují jeho východiska a strukturní prvky apod. Přesto jde o problematiku stále živou a diplomová práce, která se jí zabývá, by tedy mohla alespoň částečně přispět k jejímu hlubšímu poznání.

Diplomantka se v souvislosti s tvorbou tří současných ruských autorů (Pelevina, Viktora Jerofejeva a Lipskerova) pokouší analyzovat jeden z výrazných uměleckých prostředků postmoderních textů – aluzi, kterou chápe jako významnou součást tzv. intertextuality. V první a druhé kapitole se na základě odborné literatury, v níž převažují internetové zdroje, věnuje vymezení pojmu postmodernismus, zejména ve vztahu ke klasice a modernismu, poukazuje na jeho charakteristické rysy, vznik a souvislosti s proměnami společnosti ve XX. století, tak jak se odrážejí ve filosofii, politice, ekonomice, formách a principech života společnosti a v její morálce i v kultuře jednotlivých národů. Dále autorka diplomové práce sleduje projevy postmodernismu v architektuře, výtvarném a filmovém umění a v literatuře. Následuje charakteristika pojmů souvisejících (např. citát, reminiscence apod.). Na tuto teoretickou část navazuje třetí kapitola věnovaná životopisům a 3 dílům uvedených autorů (А Хули, Русская красавица, Родичи).

Zatímco v teoretické části autorka prokazuje celkem dobrou orientaci v problematice a dokáže poměrně promyšleně a logicky uspořádaně pracovat s poznatky získanými z odborné literatury, které doplňuje vlastními komentáři, kapitola čtvrtá, která by měla být jádrem práce, nenaplnuje očekávání brilantní analýzy konkrétních uměleckých textů, kterou autorka opakovaně slibuje v teoretické části, v níž si vytváří jakousi image zasvěceného znalce postmoderní literatury, který umí „vychutnat“ její pestrou tematickou a stylistickou paletu. Čtenář a posuzovatel diplomové práce tak prožívá silný pocit zklamaného očekávání, neboť tyto tzv. analýzy bohužel ulpívají na povrchu, jsou pouhým popisem, výčtem, aniž by byly postíženy jejich hlubší souvislosti s celkem. Obzvláště „ochuzen“ byl v tomto ohledu Lipskerov, ačkoliv ho autorka proklamativně označuje jako autora, který je jí svou poetikou nejbližší. Čtenáři se tedy nakonec nedostane ani nových poznatků ani uspokojení z intelektuální hry, kterou v tak hojné míře nabízejí postmoderní texty, vytváří se v něm pouze pocit velké disproportionality mezi teoretickou částí práce a samostatnou analýzou. A přitom se nabízelo mnoho možností: např. srovnávací analýza významů aluze v kontextu tvorby jednotlivých autorů, práce překladatele s aluzí, typologie a vývoj aluzí v rámci poetiky jednotlivých autorů atd. To by ovšem vyžadovalo poměrně náročnou konkrétní práci s textem, kterou autorka bohužel zcela ignoruje.

O tom, že práce je šita poněkud „horkou jehlou“, svědčí i neopravené přepisy, pravopisné, tvaroslovné i věcné chyby (např. десятилетия – 6, о молодом человеке, собирающемся – 20, плоралита – 22, где приводится классификации, три основные уровня – 26, оценку героя, принадлежащему к криминальному типу – 27, в посленее десятилетия – 30, бизнесмен – 49, о несчастьи – 68, героиня – 67 atd.). Dovoluji si rovněž upozornit, že v polovině 19. století německý filozof Nietzsche těžko mohl zpochybňovat modernistickou koncepci, aby tak mohl učinit, musel by totiž být mimořádně geniálním dítětem (viz tvrzení na s. 10).

Po stránce formální práce splňuje požadavky, které jsou na ni kladeny. K obhajobě doporučuji.

V Praze dne 15. 1. 2009